

nejši in nevarnejši. Krvava zarota leta 1903 je ugonobila dinastijo Obrenovičev in na srbski prestol se je povrnil naslednik osvoboditelja Srbije Karadžordže, kralj Peter I. Od takrat je Pašič ostal v ospredju državne politike. Skoro nepretrgoma je bil v vladi kot ministrski predsednik do izbruba vojne in do osvobojenja. S srbskim narodom je bežal iz Albanije in po polomu leta 1918 se je povrnil nazaj na zapuščen pogorišča, da pomaga graditi nove domove.

V novi državi je sestavljal Pašič osemkrat vlado. Njegova največja napaka je bila, kakor že omenjeno, da je videl samo Srbijo in to mu je izpodneslo njegov ugled in njegovo moč. Moral bi se umakniti mirno iz političnega življenja in to bi njegove zasluge še povečalo. On pa se je nasprotno pripravil, da zopet izsili tak položaj, ki bo po njegovih volji in ravno sredi teh priprav ga je zadela smrt.

V četrtek, dne 9. t. m., je Pašiču po večerji nenadoma postalo slabo. Poklicani zdravniki so ugotovili zelo nevarno stanje. Ponoči se je onesvestil, zadela ga je v desni možganski polovici kap in v petek zjutraj ob 8. uri je umrl, ne da bi se prebudil iz omedlevice.

Njegova smrt je izzvala po celi državi veliko razburjenje. V Beogradu, ki je bil Pašiču brezmejno vdan, je bilo razburjenje zlasti veliko ter se je obrnilo pred vsem proti Radiću, ki se radi tega tudi ni pojavil na ulici. Pašičevi rodbini so izrazili sožalje osebno kralj Aleksander, ministri, predstavniki poslanskih klubov, zastopniki tujih držav itd. Pogreb se je vršil ob velikanski udeležbi v neveljo na državne stroške.

Vinogradnik Robert Košar:

Naše vinogradništvo in oblastne samouprave.

Čeravno oblastne skupščine, oziroma oblastni odbori ne bodo imeli pravice izdajati zakonov in odredb, pričakuje naše trpeče vinogradništvo vendar precej olajšav od delovanja teh oblastnih samouprav. Če dejstvo samo, da bo vlada morala pri izdelovanju važnih zakonov in odredb gospodarskega značaja vprašati tudi za mnenje oblasti, ako ne bo hotela udariti na slepo, in da bodo te samouprave tudi brez direktnih vprašanj znale povzdigniti o pravem času svoj glas v korist njenih prebivalcev, nam daje večjo sigurnost za dobrobit našega vinogradništva, ki tvori posebno v mariborski oblasti velevažen gospodarski faktor, kajti skoraj polovica vseh dosedanjih državnih, okrajnih in občinskih dohodkov izvira posredno ali neposredno od vinogradništva.

Maribor postane sedež nove oblastne samouprave in tako bo tudi politično dokazal na zunaj važno nalogo, katera mu pripade kot najvažnejšemu obmejnemu prometnemu središču in kot naravno središče in najbolj prikladna izvozna točka naših vin v poveljni dobi. Čeravno je Maribor na tihem že dolgo igral vodilno vlogo glede vinske trgovine ter umstvenega vodstva našega vinogradništva, mu bo vendar šele sedaj z delovanjem oblastnih samouprav dana možnost, da to dejstvo pokaže na zunaj in da ga poglobi in razširi s sodelovanjem oblastne skupščine v prid našega vinogradništva.

Vinogradništvo naše oblasti je bilo že odnekad usmerjeno na pridelovanje kvalitetnih vin. Sedaj je prišlo vsled izgube starih trgov in poplave s hrvatskimi in banatskimi cimenimi, a manjvrednimi vini v hudo zagato. Naša oblastna skupščina bo morala povzdigniti svoj glas pri snovanju novega enotnega vinskega zakona za Jugoslavijo, da se sprejme med drugim tudi varstvo provenience

»Huronec«, je zdaj posegel v besedo Unkas, ki je, pokoren strogim običajem tega ljudstva, dozdej molče, a pazljivo poslušal. »Manito je Delavrom dal pravičen. Pogledj tam solnce. Zdjaj sije skozi veje dreves nad nami. Ko bo sijalo nad onimi vrhovi, bodo vojščaki šli za tvojo sledjo.«

Magva pa se je porogljivo zasmejal: »Kavko slišim.« Potem pa se je obrnil k ljudstvu, ki se mu je nerado umikalo: »Kje so delavarske babe? Naj le pridejo in nad Huronca pošiljajo svoje puščice in krogle. Vsi skupaj ste psi, zajci in tatovi — pljujem na vas!«

Nastala je nesrečo značaja tišina na to psovanje, a Magva je lahko brez zadržka odšel s svojo ujetnico, ker so ga varovali strogi zakoni indijanske gostoljubnosti.

XVII. Delavarsko maščevanje.

Molk je trajal toliko časa, da je izginil Magva s svojo žrtvijo, potem pa so dobile duška zadrževane strasti. Vse je divje kričalo po krvavem maščevanju. Unkas je stal na svojem vzvišenem prostoru, dokler je mogel Kori slediti z očmi. Ko pa je izginila v gozdu, je stopil doli, molče šel skozi besneče ljudstvo ter izginil v koči, iz katere je bil poprej prišel. Nekaj najodličnejših poglavarjev mu je sledilo na kraj, ki si ga je bil izbral za posvetovanje. Tamenunda in Elizo so odpeljali. Tudi ženske in otroci so se morali razkropiti. Ves tabor je kmalu nato mrgolel samih oboroženih vojščakov, ki so samo čakali načelnika, da gre do na bojni pohod.

Čez nekaj časa je stopil mlad vojščak iz koč, kamor je bil odšel Unkas. Resno je korakal k mladi smreki, ki je rastle iz skalne razpoke. Strgal je lubje s smreke in molče zopet odšel v koč. Naprej je stopil drugi vojščak in oklestil smreko vseh vej, tako da je ostalo samo še golo deblo. Tretji je deblo posikal s širokimi, rdečimi progami. Vsa ta znamenja sovražnega namena so sprejeli vojščaki s pomembnim molčanjem. Slednjič se je Mohikanec zopet prikazal. Polovico obraza mu je pokrivala črna barva.

Počasi in dostojanstveno se je približal drevesu, ga obkrožil z odmerjenimi koraki, kakor bi plaval, ter pel pri tem divji bojni spev. Zdjaj so bili to žalostni, tožeči glasovi, ki so bili mehki in ganljivi, kot bi prihajali od ptice,

v ta okvir. Upajmo, da bo oblastna skuočina glede vinskega izvoza v Nemško Avstrijo, ki je glasom trgovske pogodbe olajšan samo za izvoz iz mariborske in ljubljanske oblasti, skušale doseči enoten, stalen in hiter način carinjenja in odpreme brez šikan. Sigurno bo imela oblastna skupščina tudi pravico, da zahteva od vlade boljše kletarsko nadzorstvo, strožje preizkuševanje gance, umetnih gnojil in drugih vinogradniških potrebščin, ki se danes še uvažajo brez posebne uradne kontrole in zalo prodajajo na verižniški način. Naše idealno, a dosedaj teptano vinogradništvo in z njim tesno zvezana vinska trgovina bode smela v oblastnih skupščinah dajati nasvete in povzdigniti glas za svoj ogrožen obstoj. Ta glas se bo moral slišati tudi v Belgradu.

Pa tudi na uredbe dosedaj veljavnih in bodočih novih vinskih zakonov in odredb bo imela naša skupščina mnogo vpliva, posebno ako se bo v Belgradu skrbelo samo za »kvir«, dočim bi se praktična uredba prepustila domačim krogom. Veliki župan, ki bi hotel n. pr. spremeniti od oblastnega odbora določen čas za prve trgatve ali preprečiti sladkanje v postavnem okviru itd., ki kmalu imel težko stališče. Potom uredbe se naj kontrolira uvoz tujih vin v Slovenijo in važnim statističnim podatkom se lahko posveti vsa pozornost.

Rešitev važnega viničarskega vprašanja, ki tvori posebno vprašanje mariborske oblasti, ni odvisno toliko od mezde in dajatve gospodarjev, kakor od pravičnega bolniškega in starostnega zavarovanja in od skrbi zaposliti naše viničarje in jim pripomoči do zaslužka tudi v onem času, ko goričko delo počiva. To finančno in socialno vprašanje bo morala oblastna samouprava rešiti v lastnem delokrogu.

Tudi združnemu gibanju našega vinogradništva bo morala oblast posvetiti vso pažnjo. Kot vzor naj služijo krasno delujoče vinarne zadruge v Nemčiji.

Od živahnega tujskega prometa v Sloveniji pričakuje vinogradništvo tudi koristi. Naloga oblasti pa je, da reši povoljno to vprašanje.

Naše vinogradništvo ne upa samo, ampak je trdno prepričano, da bodo z delovanjem oblastnih samouprav nastopili tudi za to važno in dosedaj zanemarjeno panogo našega narodnega gospodarstva boljši časi!

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Brez vlade. Zdjaj smo pravzaprav brez vlade. Ko je zunanji minister dr. Ninčič videl, kako sramotno je propadel v albanski zadevi nasproti Italiji, pa je odločil svojo ministrsko službo. Drugi dan nato pa je celokupna vlada podala ostavko. Kralj je takoj nato dal Uzunoviču naročilo, naj sestavi novo vlado. Listi so poročali, da je Uzunovič takoj vlado sestavil in sicer iz samih srbskih strank. Torej bi v tej vladi ne bilo nobenega Slovenca in tudi nobenega Hrvata. Tej novi vladi je pa Pašič še v zadnjih

V mariborski oblasti je naša skrinjica
prva!

Poleg tega si je zapomniti, da je prva in edino prava! Kdor bo glasoval drugam, bo glasoval na škodo slovenskega naroda!

Naša skrinjica je prva!

zdjaj pa so s hipnim, rezkim prehodom postali grozno vpijte, da so poslušalci kar vtrepotali. Bojna pesem je imela samo nekaj besed, ki so se večkrat ponavljale. Pričenjala je z nekako himno na božanstvo, potem je označevala vojščakove namere ter se zopet končala z zahvalo Velikemu duhu. Besede so bile približno te-le:

»Manito! Manito! Manito! Ti si velik, ti si dober, ti si moder! Manito! Manito! Ti si pravičen!

Na nebu, ne oblakih, o! vidim pege — mnogo črnih, mnogo rdečih. Na nebu, o! vidim oblakov mnogo.

V gozdovih, v zraku, o! slišim bojni klic, slišim krik in vik. V gozdovih, o! slišim glasen bojni klic!

Manito! Manito! Manito! Jaz sem slab — ti si jak. Manito! Manito! Pridi mi na pomoč!«

Na koncu vsake kitice je napravil odmor ter izpustil dolg glas, ujemač se z izraženim čuvstvom. Prvi zaključek je bil slovesen, vzbujajoč spoštovanje, drugi je imel v sebi nekaj vznemirjajočega, nesrečo značnega, tretji je bil znani, grozni bojni krik, zadnji pa je bil kot prvi rahel in proseč. Trikrat je Unkas ponovil to pesem in prav tolikokrat se je plesoč zavrtel okrog debla.

Za njim so prišli na vrsto drugi vojščaki, ki so ga posnemali s kretnjami in bojnim petjem. Ves ta obred je postajal čedalje bolj divji. Nazadnje je Unkas tomshavk započil globoko v drevo in obenem zagnal čuden krik, s katerim je dal znamenje, da na bojnem pohodu prevzame vodstvo.

Ta napoved je med ljudstvom razkačila vse drama-joče strasti. Kdor je bil mogel, se je kakor nor zagnal proti štoru, ki je zavzemal mesto sovražnika. Razsekali so ga na kosce, dokler ni bilo videti drugega kot korenine v zemlji. Drugi so zopet kot besni planili nad iveri in jih obdelavali z nožmi in sekirami, kakor da so udje njih sovražnikov. Vse ljudstvo se je udeležilo tega obreda, vse je kričalo na maščevanje nad Huronci, ki so jih bili tako kruto sramotili.

Medtem je bil Unkas stopil v stran in se ozrl na solnce, ki je bilo že doseglo točko, ko je poteklo premirje z Magvo. S krikom in primerno kretnjo je to naznanil. Pri tej prici so vojščaki prenehali s svojo bojno igro.

trenutkih svojega življenja izpodnesel tla. Uzunovič se je udal in sporočil kralju, da vlade ni sestavil, naj je sestavlja Pašič. V tej nejasnosti so se zopet začela posvetovanja pri kralju. Zoklican je bil tudi Pašič, ki je šel, a se je vrnil precej razburjen. Zvečer je prišel k Pašiču dvorni minister Jankovič in je prinesel kraljevo sporočilo, ki je Pašiča razburilo do skrajnosti, sled česar je padel v nezavest, ga je zadela kap in je kmalu izdihnil. Smrt Pašičeva je ustavila nadaljna bojinja, ki so se pa pretekli ponedeljek zopet obnovila. Torej smo bili ob času smrti največjega jugoslovanskega politika brez vlade.

Radič še na potu. Pravzaprav se je Radič razveselil smrti Pašičeve, ker je bil ta zadnji čas njegov največji in najnevarnejši nasprotnik. Vendar pa se je Radiču tudi zdaj ne bo dobro godilo. Kajti tudi on je nemalo vzrok, da je zadnja vlada padla. Ničče noče prave zveze z njim, ko pa vsaki dan drugače govori in dela. V sedanjem položaju še ima pač toliko vpliva, ko še šteje nekaj poslancev. Po novih volitvah pa bo njegova zvezda zatonila. Hrvaški narod se bo oddahnil in bo prišel do svojih pravic, ki mu jih Radič s svojo vrtlogavostjo ni znal priboriti.

Na volitve? Politični položaj je tako zamotan, da so nekateri mnenja, naj bi se izvršile nove volitve. Te bi seveda zavrele delo za redni proračun, začeli bi z novimi dvanajstinami in naše gospodarstvo bi šlo še bolj navzdol. Dr. Korošec je pri zadnjem razgovoru s kraljem pravilno povedal: Treba je poštenosti in odločnosti, pa se bi v nekaj mesecih napravil red!

V DRUGIH DRŽAVAH.

Italija in Francija se vedno bolj grdo gledata. Italija je malo jezna, ker se je Francija odločno postavila na stališče naše države in ne pripusti, da bi Italija tako samovoljno korakala na Balkan. Na meji med obema državama so se izvršile velike vojaške priprave — za vsak slučaj. Italijana je pa rado strah, zato je že malo popustil. Vendar je treba pred njim velike opreznosti.

V Rumuniji imajo na dvoru volike homatije, ki najbrže ne bodo imele dobrega konca. Kralj Ferdinand odpotuje na Francosko, kraljica je prišla domov. Pravoslavni škofovski zbor jo je zaradi njenega življenja javno obsodil. Prestolonaslednik ne sme domov, pač pa živi ločen od svoje žene v Parizu. Z njegovo drugo ženo je kraljica Marija imela hud nastop. Politiki ves ta položaj izrabljajo vsak po svoje, narod pa trpi, zelo trpi, a ni več čisto tiho. Politične razmere so torej precej težke.

Na Češkem je kmalu prišlo do sporazuma med Slovaki in Čehi. Slovaki-avtonomisti so že po večini dosegli, kar so vstrajno zahtevali. Država je zdaj še bolj trdna in ugledna.

Na Poljskem ne gre Pilsudskemu vse tako gladko, kot je mislil. Proti njemu, njegovi vladi in njegovim načrtom je naenkrat vstala oljska fašistična (nasilna) organizacija, ki se imenuje »velikopoljski tabor«. Ker bo v državnem proračunu primanjkljaj in ker je zunanja politika bila brez večjih vspehov, je sedanja vlada v nevarnosti.

Rusija in druge države. Ruski minister za zunanjo državno politiko je prišel te dni v Berlin in je tam dal objaviti, v kakšnem razmerju da je Rusija do drugih držav. Z Anglijo si je še v hudem nasprotju, med Poljsko in Rusijo še ni dobrega razmerja, pač pa so trdni in dobri odnosi med Rusijo in Nemčijo in Francijo. Za Društvo narodov se Rusija ne zanima, ker ne verjame njegovi iskrenosti. Pač pa ima Rusija zelo ugodne zveze z državami na vzhodu, s Turčijo, Perzijo, tudi s Kitajsko. Za balkanske države je imel Čičerin opomin, ki ga je pa naslovil le na Rumunijo. Rusija je danes že toliko urejena, da bo stopila med odločujoče države v Evropi. Ali bo naši državi tako dobra tetka kot je bila nekdanja Rusija nekdanji Srbiji, se pač še ne ve.

Tabor je postal čisto drugačen. Vojščaki, ki so bili že poslikani in oboroženi, so stali tako mirno, kakor bi se nič ne bilo zgodilo. Zato pa so ženske pričele prihajati iz koč. Nekatero so nosile svoje dragocenosti, druge svoje otroke, starce in bolnike v bližnji gozd. Tudi Tamenund je odšel tja, ko se je bil na kratko, a ganljivo poslovil od Unkasa, kakor od izgubljenega, a zopet najdenega sina. Tudi Heyward je odpeljal Elizo na varen kraj in potem poiskal Sokola.

Sokol je pravkar zadovoljno ogledoval vojščake, ki so hoteli iti z Unkasom na boj. Nekemu indijanskemu dečku je naročil, naj gre na kraj, ki mu ga je natanko opisal, po njegovo in Unkasovo puško, ki sta jih bila tam skrila, predno sta šla v delavarski tabor.

Deček je bil ponosen in srečen, da je vreden takega zaupanja. Meni nič tebi nič je počasi korakal čez jaso proti gozdu, da bi ne vzbudil sumnje, ako bi sovražniki prežali v gozdu. Ko je stopil v gozd, je legel na tla in se kakor kača plazil proti zaznamovanemu kraju. Kmalu je našel skrito orožje ter se zopet prikazal, v vsaki roki držeč po eno puško. Kar so ga noge mogle nesti, je tekkel proti taboru.

Že je z neverjetno spretnostjo plezal po skalah, kjer je bila na vrhu vas, ko je iz gozda sem počila puška in takoj za njo druga. Deček je zaničljivo kričnil in takoj nato z zmagovitim obrazom kot ponosen osvovjevalec stekel k Sokolu.

Sokol je vesel pograbil svoj zveromor in ga natančno pregledal, če ni kaj poškodovan. Potem pa je ljubeznivo vprašal dečka, če ni ranjen. Deček pa mu je ponosno pogledal v obraz in mu ni niti odgovoril.

»Že vidim, da si jo dobil v roko!« je rekel lovec, ko si je bil dečka natančneje ogledal. »Sicer pa ni sila, samo v meso si zadet. Zgodaj si se pričel učiti za vojščaka. Priden deček si, sloveč poglavar še postaneš.«

Deček je odhitel, ponosen na kri, ki mu je tekla iz rane. Ko je prišel do svojih vrstnikov, so ga vsi občudovali in ga zavdali. —

S tistima dvema streloma so bili Huronci izdali svoje skrivališče v gozdu. Odsla je četa Delavarov, da jih prepode.

(Dalje prihodnjik.)